

Nr 172

Av herr Rydén m. fl., om utredning rörande åldringsvården.

Medellivslängden för svenska folket är i ständigt stigande. F. n. uppgår den till 75 år för män och 77 år för kvinnor enligt Statistisk Årsbok. Genom den medicinska vetenskapens utveckling kan man förutskicka att medellivslängden snabbt kommer att ökas ännu mer. Följaktligen kommer stora förskjutningar att ske mellan olika åldersgrupper. Sammansättningen av befolkningen efter ålder vid slutet av åren 1960, 1965 och 1970 beräknas sålunda bli följande:

	1960	1965	1970
14 år	1 640 000	1 521 800	1 493 000
15—39 år	2 506 200	2 611 600	2 707 000
40—64 år	2 443 200	2 516 700	2 487 800
65 år och däröver	856 400	934 700	1 023 500

Senare hälften av 1960-talet blir åldringarnas decennium i särskilt hög grad, vilket kommer att medföra olika komplikationer inte bara för åldringarna själva, utan även för de mer arbetsföra åldersgrupperna liksom för samhällsekonomin.

Samtidigt som medellivslängden ständigt ökar, ökas även vitaliteten både psykiskt och fysiskt bland åldringarna. Under de senaste åren har politiker i olika läger särskilt tagit fasta på hur man bör ordna det rent ekonomiskt för de högre åldersgrupperna. Men man har icke tillräckligt uppmärksammat, vilka konsekvenser t. ex. fastställd pensionsålder innebär för åldringarna själva och för samhällsekonomin. De läkare som särskilt sysslar med åldrandets problem och åldringsvården har emellertid allt enträgnare börjat göra sin röst hörd. De varnar för att låta pensioneringen bli något av ett chockartat avbrott från en verksamhet — ett avbrott som många gånger sker på ett sådant sätt att det skadar vederbörande.

Samtidigt som alla är överens om de stora humanitära framsteg som skett genom i första hand folkpensioneringen och dess utbyggande, så kan vi också konstatera de vådor som vissa åldringar utsätts för genom den påtvingade sysslolöshet som pensioneringen innebär. Man bör också betänka vilka nationalekonomiska förluster vårt land lider genom att icke tillgodogöra sig de insatser dessa »pensionärer» alltfört kan och framför allt själva *vill* göra i produktionslivet. Det är ju ett faktum att en lämplig samsättning kommer de flesta åldringar att känna sig friska och mer män-

niskovärdiga. Ur både humanitär, medicinsk, social och ekonomisk synpunkt borde det därför vara angeläget att söka finna former för att sysselsätta våra pensionärer, att bättre ta till vara deras arbetskapacitet, att skapa en mer generös åldringsvård.

Men samhället måste då tänka om i olika avseenden. Försök som gjorts i USA att särskilt sysselsätta äldre inom en del industrier har visat att de äldres arbete varit lönande ur företagsekonomisk synpunkt. Det synes därför vara berättigat att genom mer omfattande undersökningar fastställa graden av äldres arbetseffektivitet, inte minst ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt. Faktum är nämligen att vi vet ganska litet om de äldres arbetsprestationer, varför mer exakta värderingar är nödvändiga. En inventering t. ex. genom en utredning inom företagen av möjligheterna att i ökad utsträckning tillgodogöra sig pensionärer för halvtidsanställning o. d. torde vara nödvändig. I detta sammanhang bör även värdet av omskolning undersökas, även om man har en känsla av att det troligen är mindre lämpligt med omskolningskurser för äldre, beroende på svårigheterna för dessa att anpassa sig inom nya verksamhetsfält. Man måste också bättre klargöra, vilken stimulans en förändrad beskattning innebärande skattelindring vid extrainkomster kan betyda för att intressera pensionärerna för vidare arbete. Det gäller också att förbättra arbetsbetingelserna för så många som möjligt och på så sätt även skapa en mer effektiv arbetsmarknadspolitik.

Vad som hittills berörts har främst gällt olika problem som är förknippade med pensionsålderns uppnående. Men till åldringsvårdens problem hör inte bara hur man bäst skall kunna sysselsätta och skapa trivsel för de äldre som träder in i pensionsåldern — dit hör även den lämpligaste avvägningen mellan den öppna och slutna åldringsvården. Läkarvetenskapen framhåller ständigt att miljöförändringar för de äldre bör undvikas. Samtidigt som samhället i snabbt stegrad tempo bygger ut pensionärs- och ålderdomshem borde man ägna minst samma intresse åt den öppna åldringsvården. Ty den öppna åldringsvården måste bli framtidslinjen i svensk åldringsvård och den slutna bör blott tillgripas, när den behövs på grund av sjukdom eller andra orsaker.

Det synes oss oomtvisligt att vi i olika avseenden har rätt bristfälliga kunskaper om både åldringarnas arbetsförmåga, olika yrkens och arbetens lämplighet för de äldre samt inte minst vilka olika åldersgränser ur pensioneringssynpunkt som kan vara lämpliga. Vi utgår därvid från att det torde vara felaktigt att låsa fast en generell pensionsålder för olika yrken och arbeten. Samtidigt bör vi beakta, att inom det moderna näringslivet med dess dynamiska utveckling måste man vara inställd på att ständigt följa förändringarna i fordringarna på arbetskraften. Allt detta talar för att samhället bör följa dessa problem mer ingående och i första hand söka finna bättre vetenskap genom undersökningar och utredningar i olika avseenden om de olikartade problem, som vi alltmer kommer att konfronteras med i fråga om den framtida åldringsvården.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära allsidig utredning om olika frågor inom åldringsvården, såsom

1. fastställande av olika yrkens och arbetens krav på skilda åldersgrupper och i samband därmed en omprövning av lämpligaste pensioneringsålder;

2. fastställande av förbättrade arbetsbetingelser ur olika synpunkter, såväl fysiologiska som psykologiska, för ernandet av ökad arbetseffektivitet hos äldre;

3. skattelagstiftningens anpassning så, att samhället stimulerar till ökade arbetsinsatser från äldre, vilka uppbär pension men som genom »extraarbete», halvtidstjänst etc. kan tillgodogöras arbetsmarknaden;

4. undersökning (inventering) av vilka arbetsmöjligheter för äldre, som finnes inom svenskt näringsliv;

5. fastställande av vilka möjligheter man har att genom omskolning sysselsätta äldre arbetskraft samt beräkning av kostnaderna härför och dessa ställda i relation till de resultat som kan nås.

Stockholm den 22 januari 1960

Ebbe Rydén

John R. Anderson

Gustav Boija

Carl Christenson

N. Stenberg

i Malmö

Nr 173

Av herr Gustafson i Göteborg m. fl., *angående förutsättningarna för ett bättre samarbete mellan polis och allmänhet.*

(Lika lydande med motion nr 143 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1960

Sven Gustafson

Olof Andreasson

Folke Nihlfors

i Göteborg